

"הופכים עולמות כדי להשיג את התרופה": מחסור בקונצרטה בישראל

בחודשים האחרונים קשה למצוא את התרופה קונצרטה לטיפול בהפרעת קשב וריכוז • זהו חלק ממחסור עולמי בתרופות, המושפע בין השאר מהמלחמה באוקראינה וממגפת הקורונה • היצרנית ג'ונסון אנד ג'ונסון: "מלאי נוסף צפוי להגיע לישראל בימים הקרובים"

שיר אנגל

"כבר יותר מחצי שנה אין בישראל קונצרטה", מספר זאב ינאי, הורה לילד בכיתה ה' שגן טל את התרופה. "יש תחליף גנ"רי — וגם הוא במחסור", הוא מספר. "המוקד שולח אותך לכל מיני בתי מרקחת מרוחקים, ובסוף מתברר שסתם נסעת חצי שעה: התרופה הופיעה במחשב, אבל אין אותה בסניף. בזמן האחרון בבית המרקחת המליצו לי להחליף תרופה — כי

אין קונצרטה במלאי אף פעם. אבל עד שמוצאים לילד את ההר"כב התרופתי המתאים לוקח זמן. כשהבן שלי ניסה ריטלין במקום קונצרטה הוא היה בסבל אדיר". כמו ינאי, ישראלים רבים שמנסים בחודשים האחרונים להציג טייד בתרופה הוותיקה להפרעת קשב וריכוז (ADHD) של חברת ג'ונסון אנד ג'ונסון, מגלים כי כמעט בלתי אפשרי להשיג אותה, או את התחליפים הגנריים שלה (עם אותה חומר פעיל) — פנידין ומתילפנידאט. בנוסף, תרופות

נרקוטיות ניתנות כל 30 יום, כך שהמרווח שנדרש לאיתור התרופה מצומצם למדי. "בכל חודש אני בודקת מראש איפה יש. אני ממש עובדת בוה", מספרת אם לילד בכיתה ג' שנוטל קונצרטה. "כבר קרה לי ששאלתי בקבוצות למסירה למי יש כמה כדורי קונצרטה והשגתי אספקה לשלושה ימים. אני אפילו לא יודעת אם זה חוקי, אבל אין ברירה. בלי הכדור יהיה סיוט. גם אם רוצים לקבל תחליף זמין יותר, נניח אטנט — זה אומר לחזור

לנוירולוג. השבוע התקשרתי לק"כ אליו תור וקיבלתי ליוני. התחושה היא שצריך להפוך עולמות כדי להשיג את התרופה. אני כל הזמן בלחץ מזה". "בכל עת חסרות בישראל כמה מאות סוגי תרופות", מספר דוד פפו, יו"ר הסתדרות הרופאים. "אנחנו נאלצים להתמודד עם המחסור הזה ברמה יומיומית. המחסור של קונצרטה הוא סיפור ידוע. כבר שנה התרופה מגיעה ונעלמת לסירוגין. גם אם יש תחליף, הוא אוזל תוך ימים בודדים". לדברי פפו, המחסור בתרופות החל בתקופת הקורונה. "אף אחד בעולם לא יכול לשים אצבע על הבעיה", הוא אומר. "בקורונה דיברו על מחסור בעובדי ייצור, אחר כך במלחמה באוקראינה היה מחסור בחומרי גלם. חברות התרופות הן גופים מסחריים ומעוררי נינות למכור. הן לא עושות סתם תרגילים, יש בעיות עולמיות".

"משחקים" עם המינון

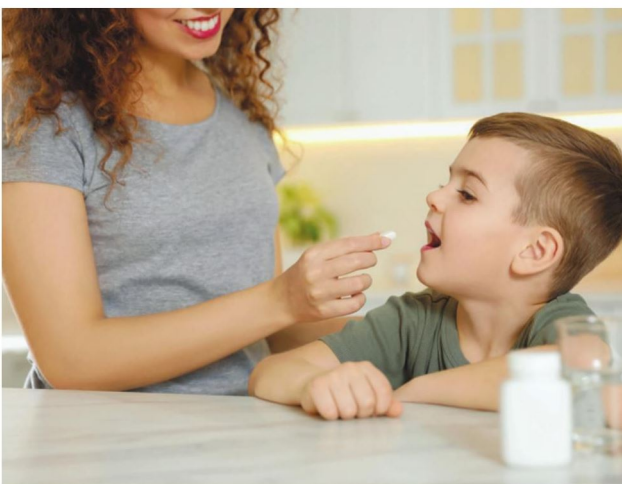
ארגון "חברים לרפואה" מסייע לישראלים להשיג תרופות שאין ביכולתם לקנות מסיבות שונות. אלא שכל מי שמגיע אליו עבור תרופות קשב וריכוז כמו קונצרטה — אינו מקבל סיוע. "אין לנו דרך לנפק תרופות נרקוטיות. אני חנו לא עוסקים בוה בכלל. אנחנו מוחרגים, ובצדק. זה תחום מורכב", אומר ברוך ליברמן, מנכ"ל הארגון. "המצוקה משמעותית", הוא מספר, "ואנחנו חווים אותה גם מפני שכשאינן תרופות — אנשים מגיעים אלינו. מגיעות חמש-שש בקשות ביום. כשההורים מבינים שאין לנו יכולת לעזור הם אומרים, טוב, נלך לרופא, והוא ייתן משהו אחר". הבעיה היא שעד שהילדים כבר התרגלו לתרופה ולמינון, השינוי משבש להם הכל. לשנות למטופל תרופה זה סיוט".

המחסור בתרופה גורם לכך שמטופלים "משחקים" עם המינונים. למשל, מטופל שנוהג לקחת כדור אחד של 54 מ"ג, עשוי להחליף אותו בכדור של 36 מ"ג וכדור נוסף של 18 מ"ג. פתרונות אחרים הם לקנות תחליף גנרי או לחזור לרופא המקצועי (נוירולוג או פסיכיאטר) ולבקש מרשם לתרופה חדשה. ככל אחד מהצעדים האלה יש סיכון מסוים.

"אם מצליחים להגיע למינן המקורי בקומבינציה אחרת — האפקט כמעט זהה, אם לא זהה לחלוטין. הבעיה מתחילה כשאין את המינונים המתאימים

מחסור בקונצרטה משגע את ההורים. "כשהבן ניסה ריטלין במקום — הוא היה בסבל אדיר"

שיר אנגל 8

"בלי הכדור יהיה סיוט" צילום: New Africa/Shutterstock

של המינונים השונים של התרופה צפוי להגיע לישראל בימים הקרובים.

מחברת תרימה, בעלת הרישום בישראל של התרופה פנידין, חלופה גנרית של קונצרטה, נמסר: "פנידין הוא אחד התכשירים שהחברה מייבאת ומשווקת — בהתאם לזכייה במכרזים. ב-2024 לא שוק התכשיר בישראל, מאחר שתרימה לא זכתה במכרזים לאספקתו. עם היוודע המחסור בקונצרטה, נקטה תרימה צעדים במטרה לייבא את התכשיר לישראל בהקדם האפשרי. לצערנו, ניסיונות החברה לא צלחו".

ממשרד הבריאות נמסר: "המדיניות שנהוגה בישראל זהה לזו במדינות OECD. ניהול ושיווק התרופות נמצא באחריות הארגונים הרפואיים והחברות המשווקות. התערבות המדינה נעשית במקרים שבהם השוק לא מסדיר את עצמו, וקיים חשש לסכנה לבריאות המטופלים.

"בעלת הרישום של קונצרטה הודיעה למשרד הבריאות על בעיית זמינות. קונצרטה כלולה בסל הבריאות, כלומר ניתנת במימון ציבורי, וקיימות חלופות טיפוליות נוספות להפריעת קשב שכלולות בסל. במידת הצורך, יש להתייעץ עם רופא לגבי החלפה. בנוסף, קיים תכשיר גנרי המכיל כמות זהה של חומר פעיל, שקיים במלאי.

"אגף הרקחות פועל מול בעלי הרישום לכחינת הגדלת המלאים שיוכאו לישראל. הודעות על הפסקות שיווק והמועד הצפוי לחזרת המינונים השונים לתרופה מופיעות בשקיפות באינטרנט משרד הבריאות". מחברת סנדו ישראל, יצרנית מתילפנידאט, לא התקבלה תגובה.

בקומבינציה", אומר ד"ר ירדן לוינסקי, הפסיכיאטר הראשי בחטיבת הקהילה של שירותי בריאות כללית.

"גם לשימוש בתחליף גנרי יכולה להיות השפעה שונה על המטופל לעומת התרופה המקורית — כי התרופה נספגת אחרת בגוף", מסביר לוינסקי. "ההרגשה יכולה להיות טיפה אחרת. מעבר לכך, מי שמפסיק בבת אחת ליטול תרופה מפני שאינו מצליח להשיג אותה יכול להרגיש עייפות, עצבנות או קושי בתפקוד הלימודי או התעסוקתי".

לדברי לוינסקי, המחסור בתרופה בשוק משפיע גם על הרופאים המטפלים. "כיום אני לא ארשום למטופל תרופה כמו קונצרטה, שאני יודע מראש שהיא לא יכולה להשיג. אני מקווה שהמחסור יסתיים במהרה, ונוכל לחזור לרשום גם אותה — כי זו תרופה שחשוב שתהיה. בשלושת החודשים האחרונים ממש אין כלום, ויש קורשי להשיג את כל סוגי המינונים. אני בטוח שהחברות עושות כל מה שהן יכולות כדי למצוא פתרון, אבל בינתיים המטופלים מחפשים חלופות. זה מייצר קושי למטופלים, וגם לרופאים שנאלצים להחליף להם תרופה — לא מפני שהיא לא טובה, אלא פשוט מפני שאי אפשר להשיגה".

"יש חלופות בסל הבריאות"

מג'ונסון אנד ג'ונסון, יצרנית קונצרטה, נמסר: "החברה עושה מאמצים רבים לעמוד בביקוש לתרופה בישראל, והגדילה את המלאי השנתי לתרופה. המחסור בתרופות להפרעת קשב וריכוז נובע מגידול בביקוש לצד מחסור בחומרי גלם בעולם. מלאי נוסף